

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Václav Posejpal
Smuteční schůze

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 51 (1922), No. 4, (225)--233

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/109015>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1922

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Smuteční schůze.

Jednota naše pořádala v neděli dne 30. dubna 1922 o 10. hod. ve velké posluchárně fys. ústavu university Karlovy smuteční schůzi na paměť zesnulých čestných členů dr. Bohumila Kučery, pokladníka, profesora university Karlovy v Praze, dr. Vincence Jarolímků, profesora čes. vysoké školy technické v Praze a dr. Ceňka Strouhala, protektora a předsedy, profesora university Karlovy v Praze.

Tiše a pietně naplňovali vzácní hosté a přčetní členové Jednoty posluchárnu, v níž tolikráte slyšeli zvučný hlas a sledovali výklady velkých mrtvých, zejména Strouhala a Kučery. Jejich portréty, umístěné (Strouhalův uprostřed, Jarolímkův na pravo, Kučerův na levo) na samostatných stolech za stolem experimentálním, opřené o čelní stěnu posluchárny a obklopené každý knihami a publikacemi svého autora, sice vlídně vítaly příchozí a oživovaly v nich tklivé vzpomínky, avšak současně, žel, příliš přesvědčivě připomínaly tvrdou skutečnost, že tito tři naši vynikající členové odešli na vždy.

Krátke po desáté hodině stálý tajemník Jednoty, univ. prof. dr. Jan Sobotka, zahájil schůzi.

Vítá nejprve přítomné členy, vzácné hosty a zástupce vědeckých korporací, z nichž jmenujeme na prvním místě chof prof. Kučery, paní Ter. R. Kučerovou, a její obě dcery, slečny Alexandru a Bohumilu, dále zástupce rodiny prof. Strouhala, pana Emila Strouhala, ph. dr. a profesora.

Pan ministr školství a národní osvěty, dr. V. Šrobár, zaslal, omluviv svou nepřítomnost, následující příspěp:

„Slovutní pánové!

Děkuji za laskavé pozvání ke smuteční slavnosti na paměť vynikajících našich učenců dr. Bohumila Kučery, dra Vincence Jarolímků a dra Ceňka Strouhala. Jsem v duchu s Vámi při projevech pocty a uznání za jejich významné působení vědecké a učitelské i při projevu smutku nad tím, že nejsou více mezi těmi, kterým je dopřáno působiti pro rozvoj vědy a dobro lidstva. Všichni zůstanou nám zářivými vzory mužů, kterým nadáním, pílí a obětavostí podařilo se vykonati dílo, jež je užitečné nám všem a které zachovává po nich trvalou památku.“

Rovněž děkan filosofické fakulty university Komenského v Bratislavě, prof. Dr. Jos. Hanuš, vyslovil písemně srdečnou účast jménem sboru prof. této fakulty.

Ministerstvo školství a národní osvěty vyslalo kromě toho ke schůzi svého zástupce (min. rada Dr. Mil. Valouch), rovněž svou přítomností schůzi poctili univ. prof. Dr. K. Vrba, prezident České akademie, za České vysoké učení technické v Praze rektor jeho prof. Em. Votoček, za Král. společnost nauk předseda prof. Dr. Fr. Vejdovský a generální tajemník prof. Dr. J. Janko, za Čes. vys. školu obchodní prof. Dr. Jos. Pazourek a prof. Dr. Jaroslav Šlemr, za vysokou školu spec. nauk při českém vysokém učení technickém v Praze prof. Dr. Jindřich Svoboda, za Českoslov. společnost chemickou prof. inž. Jos. Hanuš a inž. Weiss, za Českou matici technickou prof. Dr. Ing. Rud. Kukač, za Ústřední spolek českoslov. profesorů Dr. Mik. Šmok, za Klub přírodovědecký v Praze Dr. L. Viníklár, za Spolek českých mediců MUC. B. Hellich, prof. Dr. Jos. Theurer z Příbrami, četní profesori pražských vysokých škol, zemští školní inspektoři a přečetní členové Jednoty.

Nepřítomnost svoji omluvili ministři školství a národní osvěty Dr. V. Šrobár, minist. rada Fr. Mlčoch, děkan fakulty přírodovědecké prof. Dr. J. Matiegka, kancelář presidenta republiky, prof. St. Petřira a prof. Dr. V. Felix.

Uvítav přítomné stálý tajemník prof. Sobotka nastínil stručně a výstižně zároveň účel schůze. Jednota československých mat. a fysiků byla v poslední době, v mezidobích následujících rychle za sebou dočena a vzrušena úmrtím tří svých čestných členů, profesorů Kučery, Jarolímka a Strouhala, z nichž poslední byl až do konce svého života dlouholetým předsedou a protektorem Jednoty a v této funkci jistě šťastným jejím reprezentantem, neboť stál v jejím čele v době, v níž doznala zásluhou celého výboru a veškerého členstva neobyčejného rozkvětu a stala se důležitým a mohutným kulturním činitelem našeho národa. Není jeho úkolem zásluhy těchto mužů oceňovati, k tomu byli jiní povoláni, užívá této příležitosti, aby pohlédl poněkud zpět a oživil vzpomínku též na jiné členy naší Jednoty, kteří byli ozdobou a chloubou její. Jsou to především oba vrstevníci Strouhalovi, Kolářek — učitel dnešního oslavence Kučery — a záhy zesnulý Seydler. Byli u nás průkopníky vědeckého bádání, jimž bylo zápasiti s těžkými poměry a nepřítizí jejich, kteří však přes to nám zanechali zářivé příklady své vědecké činnosti, svého čínorodého nadšení pro vědu, i svými vlastnostmi povahovými a skromností osobních nároku, která u obou byla úměrna jejich zásluhám a jejich významu vědeckému. Jména ta se nám vynoří v myslí vždy s ústavem fysikálním university Karlovy v souvislosti se jmény profesorů Strouhala a Kučery, jako zase dnešní vzpomínka na prof. Jarolímka ožívá v mnohém z nás obraz obou bratří Weyrových, jejichž následovní-

kem v jistém směru Jarolímek byl. Jmenovitě živou jest vzpomínka na mladšího, Eduarda, který celý svůj život mezi námi působil a jehož 70leté narozeniny, které na letošek připadají, by Jednota jistě vděčně oslavovala, kdyby ho neúprosný osud nebyl předčasně od nás odvolal.

Tlumočiv ještě díky, jimiž jsme ministerstvu zavázání za přízeň, již věnuje vědc vůbec a ušlechtilým snahám Jednoty zvláště, vyzývá řečníky dnešní schůze, aby se svého úkolu podjali.

Jejich pořad řídil se dle programu schůze tím pořadem, kterým nás oslavenci, žel tak rychle za sebou, navždy opustili. Promluvil tedy nejprve o prof. Dr. B. Kučerovi jeho mladší kolega a přítel, Dr. Frant. Závíška, prof. university Karlovy. Obsah jeho řeči, sledované s živou pozorností a odměněné potleskem, najde laskavý čtenář v samostatném článku, který prof. Závíška napsal o Kučerovi pro *Casopis*. Obdobně platí o řeči třetí, již promluvil o prof. K. C. Strouhalovi bývalý jeho posluchač a žák, prof. Dr. Václav Posejpal. O životě a působení Vincence Jarolímkova bylo již dříve v *Casopise* psáno přem prof. Sobotky.¹⁾ Na pořadu schůze smuteční byl Jarolímek na místě druhém a byl to jeho kolega a vědecký spolupracovník, prof. vysokého učení technického v Praze, B. Procházka, jenž vřelou posmrtnou vzpomínkou oživil v myslí přítomných památku Jarolímkovu.

Vylíčil stručně běh jeho plodného života, zasvěceného práci, proplétaje své líčení osobními vzpomínkami. Přednášející mohl činnost prof. Jarolímkova oceniti z rozmanitých hledisek, neboť se s ním setkal několikrát na své dráze životní: jako jeho zkušební kandidát na reálce v Ječné ulici, později jako profesor na reálce karlínské se svým ředitelem, pak v Brně, když nastoupil profesuru deskriptivní geometrie na technice, kde současně Jarolímek, v té době zemský školní inspektor, přednášel jako docent se znamenitým úspěchem; konečně stal se přednášející kolegou Jarolímkovým na české technice pražské. Tklivě líčil poslední léta učitelské činnosti Jarolímkovy, zatížené vzrůstající chorobou nervovou: „Koncem roku 1907-8 opětovně vypukla jeho dřívější choroba tou měrou, že nemohl přijmouti nabízený úřad rektora vysoké školy technické na rok příští a přinucen byl pro nervosť a bolesti neuralgické vyžádati si na tento rok dovolenou. Zalostné bylo podivání, když chystaje se k zahajovací přednášce o deskriptivní geometrii, mně, tou dobou nástupci po zesnulém prof. Pelzovi, s bolestí sdělil, že pro veliké rozčilení netroufá si vstoupiti na katedru. Teprve na mou přátelskou domluvu, že takové rozpoložení myslí občas každého se zmocní a že nutno se jen přemoci, vešel do přednáškové síně. Šťastně svému úkolu dostal beze vší nehody, avšak vrátil se značně vzrušen do kabinetu, oznámil, že to byla jeho

¹⁾ Vedle posmrtné vzpomínky, otištěné v tomto ročníku, obsírný článek v ročníku XLV., u příležitosti jeho sedmdesátky a obsahující jak životopis, tak ocenění jeho díla.

poslední přednáška, a vskutku vícekrát přes všechno mé naléhání přednášky o deskriptivní geometrii již nekonal, k velikému politování svých kolegů, jakož i všeho posluchačstva. Neblahý vliv na chorobu Jarolímkovu mělo též úmrtí jeho syna Vincence, který po absolvování stavebního odboru zdejší vysoké školy technické, vykonav jednoroční službu vojenskou, tyfem ochuravěl a této nemocí záhy podlehl. Nemoha se však úplně rozloučiti s přednáškami, ponechal si Jarolímek, jsa též členem vědecké zkušební komise pro učitelství na středních školách, pouze přednášky „O vybraných státech z geometrie projektivní“, určené pro kandidáty učitelství. Nepatrný počet posluchačů a jiný způsob výkladu ve formě rozpravy mu tyto výklady umožňovaly, jakož i okolnost, že měl po ruce jakožto pomůcku své znamenité a obsáhlé dílo: „Základové geometrie polohy v rovině a v prostoru“, jehož tou dobou první tři svazky postupně vycházely.“ Přednášející po zásluze pak ocenil neúpornost, již téměř příslovečnou, s kterou Jarolímek, ač stár a churav, setrval na své dráze vědecké a dodává: „Byl vskutku do posledního okamžiku svého plodného života v plné míře vědecky činný. Jeho poslední prací bylo zajímavé pojednání: „Tři příspěvky k teorií ploch stupně druhého“, uveřejněné v Rozpravách České Akademie, v ročníku 1921, jímž oslavil padesátiletí své vědecké činnosti. Nikdo netušil, že tato zdařilá práce bude jeho prací poslední, za jeho života uveřejněnou.) Vedle toho ještě počátkem prosince minulého roku (zemřel 14. dne toho měsíce) opatroval též korekturu III. vydání našeho společného spisu: „Deskriptivní geometrie pro vysoké školy technické“ a nepřipustil, abych já nebo kdokoliv jiný práci tu za něho převzal. V té příčině psal ještě 17. listopadu doslovně: „Jsem tomu rád, že budu mít zas nějaké zaměstnání, neboť nuda mne trápi.“ A tak konečně si odpočinul muž, který takřka nikdy nedopřál si oddechu a kterému neúnavná práce byla vždy požitkem a radostí.“ Konečně podrobil přednášející stručnému rozboru jeho vědecké a literární díla a skončil slovy: „Zvěčnělý profesor Jarolímek náležel mezi první vědecké pracovníky našeho národa, byl ozdobou všech učilišť, na nichž působil, a zanechal po sobě dědictví, z něhož budou hojně těžiti, kdo hodlají čerpati z bohatých zdrojů geometrie syntetické. Výsledky jeho neúnavné životní práce jsou zárukou, že mu bude zachována v kruzích českých matematiků a geometrů nehynoucí památka.“

Brněnský odbor JČMF. přispěl k vážnosti a významu schůze následujícím vřelým projevem souborným, jež přednesl po projevech jednotlivých řečníků předcházejících předseda odboru brněnského a rektor vysoké školy technické v Brně, prof. Dr. Vlad. Novák.

¹⁾ Po jeho smrti byl vytištěn článek „O určité imaginární kuželosečce druhu III.“ v tomto Časopise.

„V necelém roce ztratila naše Jednota tři své vynikající čestné členy! Dne 16. dubna minulého roku zesnul náhle profesor Karlovy university Dr. Bohumil Kučera, dne 14. prosince téhož roku zemřel em. profesor české techniky Vincenc Jarolímek a letos 23. ledna opustil naši Jednotu navždy její protektor a dlouholetý předseda, prof. Dr. Čeněk Strouhala.

Cestným úkolem, který mi byl přidělen, jest promluvití k Vám o této trojici zasluhujících učencu, učitelu a spisovateli, kteří byli po desetiletí ozdobou našeho spolku. Mluvím za brněnský odbor Jednoty čl. matematiků a fysiků a nebudu opakovatí, co tak výstižně bylo řečeno o vědeckém a učitelském významu našich drahých zesnulých pány předřečníky. Z téže příčiny bude mi, doufám, prominuto, když se spokojím několika vzpomínkami osobními.

Starší členové brněnského odboru JČMF. vzpomínají na Vincence Jarolímka, který pobyl asi 2 roky v Brně jako zemský inspektor a účastnil se horlivě našich přednáškových schuzí. Byl mu (v letech 1904—06) přidělen v Brně úřad nevděčný, který ho zahrnoval spoustou práce kancelářské a priváděl mu — v okolí neznámém — i mnohé osobní nepříjemnosti. V našich schůzích se Jarolímek několikrát vyjádřil, jak tu „mezi svými“ okřívá, jak zapomíná na břímě celodenní práce úřední a jak lituje, že nemůže naléztí chvilky na vlastní práci vědeckou. Účastnil se tehdy i přednášek o předmětech fysikálních a se zájmem sledoval zejména přednášky experimentální.

O jeho lásce k vyvolené vědě svědčilo, že se chutě ujal suplování přednášek na technice a jako docent přednášel o synthetické geometrii v prostoru. Byla to občertvující oasa v návalu práce zemského inspektora a kuratora v zemském museu, tehdy utrakvistickém, v práci úmorné, kterou však Jarolímek vykonával s horlivostí a svědomitostí sobě vrozenou.

Zaměstnání Jarolímekovo nepřispívalo nikterak, aby nálada jeho umožnila přístup k povaze beztak uzavřené a samotářské, takže vlastních vzpomínek na Jarolímka mám málo. Přes to však některá setkání s ním mi živě utkvěla v paměti a upevnila ve mně přesvědčení, že tento muž, jenž prošel trpkou školou života, zachoval si ke své vědě nezmenšenou, vroucí náklonnost až k bránám smrti!

Vzpomínám dále předních našich fysiků Kučery a Strouhala. Kučery jako mladšího přítele svého a vzdáleného příbuzného, Strouhala jako svého učitele, bývalého chéfa a přítele i rádce otcovského. Strouhal odcházal přede dvěma roky do penze, aby správu tohoto ústavu, jež po 25leté, neúporné práci vybudoval, odevzdal do rukou svého žáka a dlouholetého asistenta. Těšil se tehdy na klidná léta stáří a na ovoce svého díla,

jež spatří v rozkvětu ústavu, ovládaného mužem jarým, plným chuti do práce a odhodlaným získati české fysice dobré jméno i za hranicemi. Kterak zatím krutý osud krásné tyto sny ztroskotal!

Neuplynul ani rok od dojmavé slavnosti, při níž jsme oslavovali 70. narozeniny Strouhalovy, při níž Kučera oceňoval dílo Strouhalovo a přál mu dlouhých ještě let pod společnou střechou — a Strouhal ani ne po roce na tomto místě dával poslední „s bohem“ a přál „placide quiescat“ svému nástupci!

Brněnští členové Jednoty uvědomili si obě žalostné ztráty, jež Jednota i česká věda utrpěla, na smutečních schuzích, pořádaných dne 28. dubna 1921 a dne 9. února t. r.

Znovu žádám za prominutí, že mi nelze odloučiti osobní vzpomínky od objektivního uvažování a ocenění života a práce obou zesnulých. Byl jsem jaksi mezi oběma; opouštěje před 20 lety pražskou universitu, odevzdával jsem svůj úkol na ní mladšímu Kučerovi. Odchodem mým nebyly přervány svazky, jimiž jsem byl poután k svému bývalému učiteli, aniž utuchlo přátelství ke Kučerovi, které povstalo v praktiku a při spolupráci na Strouhalových arších. Obě tyto bytosti — ať jsem kdykoli přišel v uplynulých letech v tato místa — byly mi vždy připomínkou vlastních studií, vlastního vzrustu a vývoje a není divu, když po jich odchodu, kdy není více této živé připomínky, tím dutklivěji ale také bolestněji hlásí se staré vzpomínky! Tato doba dubnová, začínajících květů a probouzejícího se jara, připomíná mi narozeniny i svátek Strouhalův. Po mnoho let v tuto dobu, po generálním úklidu ústavu fysikálního a přípravách pro letní cvičení praktické, jsem osobně Strouhalovi přával a přání všechna nesla se do budoucna, aby se brzy dočkal ústavu nového, důstojného obrovského toho úsilí a houževnatého přičinění, které výstavbě jeho Strouhal věnoval. Několikrát mne při tom doprovozoval Bohuš Kučera a při takové příležitosti rýsoval Strouhal určitý obraz vlastních představ o budoucí české fysice!

Práce Sysřfova byla konečně šťastně a zdárně skončena, ústav fysikální byl dostavěn a zařízen, Strouhal však nezapomínal, že to jest jen část velkého úkolu, který si předsevzal a svým vrstevníkům určil. Mám o tom četné doklady v jeho listech, jež také případně vystihují tehdejší naše poměry vědecké.

Tak mi psal Strouhal v dopisu dne 17. X. 1898 „... Přednášky lithografované konečně jsou ukončeny — to jest leží na skladě. Ze by o ně byla hranice, nelze dobře tvrditi. Dosud se jich prodalo asi 10 (jedna nula). Máme jich asi 350 exemplářů na skladě. Eugen můj ať výpočte, jak bude stát, až se poslední exemplář prodá. Ten se toho snad dožije.“

V dopisu dne 26. I. 1899:

„jiný ještě úkol jest řešiti. Vedle fysiky experimentální musí se vydati fysika praktická, návod pro praktikum, ale dle úpravy

v nové budově. Návod ten musí být co možná konkrétní. Tento úkol se může již nyní připravovati — a ten chci provést s Vámi, tak abychom tuto knihu vydali oba práci společnou (jako na př. Ebert—Wiedemann).“

Před vydáním prvního vydání mechaniky psal mi Strouhal dne 28. VII. 1899:

„Jste také osobně tak dalece súčasně, že knihy této budete také užívatí sám i pro své posluchače a že druhé vydání, kteréž za nějakých 20—30 let bude ovšem nutným, nejspíše budete vydávati Vy sám — já již nikoliv!“

Po rezebrání druhého vydání Strouhalových archů připadl jsem na myšlenku, napsati menší učebnici fysiky, jež by se připojovala k učebnici středoškolské a tvořila základ pro další studium fysiky. Strouhal vítal tento návrh a psal mi dne 5. III. 1903:

„Ventilujete otázku knihy. Bylo by velmi záslužno takovou stručnou, pěknou učebnici napsati; ale to ovšem znamená práci daleko, daleko větší. Při novém vydání archu představoval jsem si, že by celé partie mohly zůstatí. Kniha, jež by musila býtí formálně samostatnou, vyžadovala by zpracování úplné nové. Opakuji, že bych tu práci velmi vítal a že bych v Jednotě na převzetí nákladu pusobil.“

Roku 1908 vydal Strouhal třetí díl svého kompendia fysiky „Thermiku“ a 2 roky na to spolu s Kučerou druhé vydání Mechaniky. Zkrátila se tudíž značně lhůta, kterou tomuto vydání kdysi prorokoval. Téhož roku psal mi dne 29. XII.:

„Ještě o jedné věci chtěl jsem Vám psáti! Chovám v dobré paměti, jakou Jste si dal práci svého času, když se vydávaly přednášky, s optikou. Vzhledem k tomu, jakož i vzhledem k dlouholeté společné práci naší chovám přání, abychom nejbližší díl experimentální fysiky „Optiku“ vydali společně. O plánu celého díla dohodneme se jednou ústně.“

O plánu ukončiti svoje dílo psal mi Strouhal 11. IV. 1903 takto:

„Připravuji nyní k tisku Optiku. Přehlížím archy, hledím tu a tam něco oprávití, doplnití — na úplné přepracování nemohu pomýšletí — vyžadovalo by příliš mnoho práce a času. Jest mi nyní 63 let, zbývá mi ještě jen 7 let, v té době musím vydati ještě Optiku a Elektrinu, aby při mém odchodu nezůstala experim. fysika torse. Proto činím při této příležitosti též dotaz k Vám, v které době byste mohl s těmi partiiemi býtí hotov, které zpracujete zcela samostatně? Pište mi o tom, aby se mohl pro budoucnost nejbližší stanovití plán celého díla a jeho vydání, které bude mítí jméno nás obou...“

Strouhal měl tedy pevný úmysl dokončiti veliké své kompendium fysiky, ale zaneprázdnění četnými úřady, hlavně pak ředitelství zkušebních komisí, členství v zemské školní radě

a jiných korporacích, způsobily, že Strouhal s časem svým na úplné dílo nestačil. V letech války mimo to trpěl pak nejen chorobou tělesnou, ale i steskem po dětech. Měl hned od počátku války dva syny i svého zetě na frontách a obava o život drahých bytostí skličovala ho a nepopřála mu klidné chvíle.

Byl jsem o prázdninách r. 1915 v rodišti Strouhalově v Sečích a pobyl jsem k vůli úradě o dokončení optiky v tichém tom ústraní po celý týden. Vzpomínám, že jsem tehdy několikrát se vzbudil ze spánku, spatřil světlo deroucí se skulinou u dveří, oddělujících ložnici mou od Strouhalovy a uvědomil si, že Strouhal nespí. Ráno pak bylo připraveno pro poštovního posla několik objemných dopisů — s adresou pošní pošty!

Uvážíme-li tyto okolnosti, nepodivíme se prodlení, po kterém vyšla Optika, ani smutnému úvodu k ní, v němž Strouhal resignovaně přiznává, že již nedoufá díla svého dokončiti a odkazuje sepsání posledního dílu svému nástupci Kučerovi. O této části životního díla Strouhalova lze říci s Ovidiem „Magnis tamen cecidit ausis“ („klesl teprv, když velikého se odvážil“), ačkoliv není tím zmenšena zásluha jeho o českou, experimentální fyziku.

Nechci upíráti geniálnímu Machovi velikých zásluh, které si získal o tehdejší náš dorost duchaplnými přednáškami, vtipnými pokusy a bezvadnou methodou vyučovací, ale teprve Strouhal ukázal, čím je fyzika experimentální a jak ji přestavati — zavedením praktických cvičení s programem účelně sestavených a vybraných úloh, jež musili kandidáti samostatně provésti a ve svých protokolech řádně zaznamenati. Měl jsem dobrou příležitost při četných svých lidových přednáškách, konaných po různých městech Čech, Moravy i Slezska, při nichž bylo potřebí pomůcek a přístrojů fyzikálních, přesvědčiti se o stavu šířek a zařízení fyzikálních kabinetů na našich venkovských školách středních. To již všude působili Strouhalovi žáci a bylo radostno viděti, jak s úrodou stonásobnou vzrostlo sítě zasévané a pěstěné Strouhalem. Nebudiž při tom opomenuto, v jak trudných poměrech Strouhal na universitě začínal a jak nebylo ani přípravy ani půdy pro zcela nový jeho směr. Sám musil půdu upravit a sám základy položiti. Proto také památka Strouhalova bude dlouho ještě žiti v jeho žácích a v žácích těchto žáků. Jest to nehynoucí pomník, který si Strouhal postavil vzbuzením pravého zájmu o experimentální fyziku!

Bohuš Kučera, žák a dlouholetý asistent Strouhalův, konečně i jeho nástupce předešel Strouhala na cestě, z níž není návratu. Seznámili jsme se spolu ve fyzikálním praktiku, já jako asistent, Bohuš jako praktikant, o pět let mladší mne. Sbližení mezi námi nastalo, když jsem uposlechl jeho vyzvání a jel r. 1896 do jeho rodiště do Semil přednáseti. V Semilech nalezl jsem svou

družku života a Kučera stav se tak mým příbuzným přivedl mne bezděky k tomuto mému životnímu štěstí. Z toho vyplynula důvěrnost poměru mezi námi, která se projevovala i v našich snech o budoucí české fyzice. I naše cesta k vyplnění těchto snu byla puvodně společná. Tak jako měl Pentagon, spojení pěti přátel pěstujících přírodní a matematické vědy, tvořiti pevné východisko, tak i Sedmikolo, Kučerou založené, mělo býti druhým, mladším stupněm.

Osud nás oddělil místně a rozružil i cesty, kterými jsme se dále brali, ale úmysl byl stejný, pozvednouti u nás studium pokusné fyziky, podporovati všechny dobré pracovníky i chrániti milovanou vědu od příživníku a nepovolných. Kučera, jakoby si byl vědom krátké lhuty životní, pracoval ku podivu rychle a zejména v literárním směru nerozmyslel se dlouho o novém tematě. Věci, již jednou si zalíbil, chápal se odhodlaně a luštil ji hravě. Veřejný a spolkový život také jemu zabíral mnoho času, povaha jeho snadno ho vnášela do popředí i v korporacích nejpřednějších a tak jest až ku podivu, kde nalezl chvíle pro obsáhlá studia a lektýru četných spisů, jež konal, i pro četné práce beletristické, jež chrlilo jeho britké pero.

Jako byl Strouhal mírný a pamětlivý svého hesla „Memento semper aequalem rebus in arduis servare mentem“, tak byl Kučera často prudký, ale vždy srdce dobrého a v společnosti myslí jaré a veselé.

V Erněnském odboru Jednoty přednášel Kučera jen jednou, dne 16. ledna 1904 o „moderních názorech o vztahu mezi hmotou a etherem“. Jest však příznačno, že při smuteční schůzi, konané na učení Jeho památky v našem odboru v Brně loni, vzpomněli si někteří účastníci živě na tuto přednášku i na přednášejícího, který jak charakteristickým přednesem, tak i zdařilým příspěvkem k všeobecné zábavě v společnosti tehdy po přednášce nahodile se vytvořivší, utkvěl mnohým v paměti, ač ho tehdy poprvé poznali.

Nad rakví Kučerovou v těchto místech dne 19. dubna loňského roku vzpomněl jsem dopisů Kučerových, v nichž tento vážně přemítá o budoucnosti fyzikálního ústavu a naší, české škole fyziků. Také dnes, kdy jsme si již dobře uvědomili ztrátu, jež českou fyziku v posledním čase stihly, vzpomínám toho odkazu, tím spíše, že smrt Strouhalova jej jen zduraznila, a při jasné památce Strouhalově a Kučerově volám k následování po vytčené dráze k velikému cíli!“

Vřelým doslovem a poděkováním stálého tajemníka prof. Dr. J. Sobotky byla tato významná a památní schůze smuteční ukončena.

Posejpal.